ב [א]ובקרן מערבית דרומית היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין שהדמים הניתנין על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי יורדין בהן ומתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון: ג [ב]למטה ברצפה באותו הקרן מקום היה שם אמה על אמה וטבלא של שיש וטבעת היתה קבועה בה שבו יורדין לשית ומנקין אותו [ח] [ג]וכבש היה לדרומו של מזבח ל"ב על רחב ט"ז ורבובה היתה לו במערבו ששם היו נותנין פסולי חטאת העוף: ד [ד]אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח מבקעת בית כרם וחופרין למטה מבתולה ומביאין משם אבנים שלמות שלא הונף עליהן ברזל שהברזל פוסל בנגיעה ופגימה [ט]לכל דבר [ה]נפגמה אחת מהן היא פסולה וכולן כשרות ומלבנים אותן פעמיים בשנה אחד בפסח ואחד בחג והיכל פעם אחת בפסח רבי אומר כל ע"ש מלבנים אותן במפה מפני הדמים לא היו סדין אותן בכפים של ברזל שמא יגע ויפסול שהברזל נברא לקצר ימיו של אדם והמזבח נברא להאריך ימיו של אדם אינו בדין שיניף המקצר על המאריך: ה [ו]וטבעות היו לצפונו של מזבח ו' סדרים של ד' ד' וי"א ד' של ו' ו' שעליהן שוחטים את הקדשים בית המטבחים היה לצפונו של המזבח ועליו ח' עמודים ננסין ורביעים של ארז על גביהן ואנקליות של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים היה לכל אחד ואחד שבהם תולים ומפשיטים על שולחנות של שיש שבין העמודים: ו [כ] [ז]הכיור היה בין האולם ולמזבח ומשוך כלפי הדרום [ח]בין האולם ולמזבח כ"ב אמה [ל]וי"ב מעלות היו שם רום מעלה חצי אמה ושלחה אמה אמה ורובד ג' אמה אמה ורובד ג' והעליונה אמה אמה ורובד ד' רבי יהודה אומר העליונה אמה אמה ורובד ה': ז [מ] [ט]פתחו של אולם גובהו [נ] [י] (כ' אמה ורחבו מ' אמה) [ס]וה' מלתראות של מילא היו על גביו התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה ושלמעלה ממנו עודפת עליה אמה מזה ואמה מזה נמצאת העליונה ל' אמה ונדבך של אבנים היה בין כל אחד ואחד: ח [כ]וכלונסות של [י]אבן היו קבועין מכתלו של היכל לכתלו של אולם כדי שלא יבעט ושרשרות של זהב היו קבועין בתקרות האולם שבהן פרחי כהונה עולים ורואין את [ע]העטרות שנאמר [א]והעטרות [תהיה] לחלם ולטוביה [ולידעיה] ולחן בן צפניה לזכרון בהיכל ה' וגפן של [פ]זהב היתה עומדת על פתחו של היכל ומודלה על גבי כלונסות כל מי שהוא מתנדב עלה או גרגיר או אשכול מביא ותולה בה א"ר אליעזר ברבי צדוק מעשה היה ונמנו עליה שלש מאות כהנים לפנותה:

הדרן עלך המזבח

ומביא אבנים מפולמות וכו' וזהו סובב ומביא מלבן כ"ח על כ"ח וגובהו ג' אמה ומביא אבנים וכו' וזהו מקום המערכה ומביא מלבן אמה על אמה וגובהו אמה וזהו מקום הקרנות וכן לכל קרן ואע"פ שהדברים הללו מבוארים צורתו במפש ואין צורך לציירו במושים עם כל זה אני מציירו כמו שייעדתי להוסיף ביאור:

וזה הוא צורת המזבח (ח): ועתה אשוב לדקדק במדותיו כבר אמרו שכל האמות הנזכרות במשנה היא אמה בינונית והיא בת ו' טפחים וכבר זכרנו בפי"א ממנחות שאמות מזבח הזהב וקרן המזבח והסובב והיסוד היא באמה בת ה' טפחים ושאר אמות המזבח באמה בת ו' טפחים כך באה הקבלה וראיה לזה מיחזקאל כשאמר ואלה מדות המזבח באמות [ג]שיהא למזבח שתי מדות באמות יכול יהא כולם באמה אחת בת ה' טפחים ת"ל באמות אמה אמה וטופח שתהא ימינה על חברתה טפח כאילו אמר שקצתו מודדין באמה קטנה וקצתו מודדין באמה וטפח. והעולה בידינו מן הש"ס בהאי אמר עיון אצרך שגובה היסוד חמשה טפחים וכן כניסתו וגובה הסובב שלשים טפחים וכניסתו ה' ועל כניסת הסובב בלבד הוא שאמרנו שהסובב באמה בת ה' טפחים וגובה מקום המערכה י"ח טפחים וגובה כל קרן ה' טפחים אבל ביטוע הקרן הרי הוא ששה על ששה לפיכך יהא כל גובהו נ"ח טפחים מתחילתו כ"ט ויהא חוט של סיקרא בו' טפחים נשארות מן הסובב וזה [ט]לאמה אמה ממנו שכן אמרה המשנה בעולת העוף שדינה שתעשה למעלה כמו שנתבאר בו' מזבחים: ואמרו עלה לכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית ומולק את ראשה כו' ואם עשאן למטה מרגליו אפי' אמה אחת כשרה לפי שכבר נתבאר שהעומד על כניסת הסובב יהיה בין רגליו ובין חוט של סיקרא שמפסיק אלי גובה של מזבח אמה אחת והואיל והענין במדות כמו שאמרנו הרי הוא מבואר כי מה שאמר נמצא שלשים על שלשים הרי שלשים וב' טפחים על שלשים וב' טפחים לפי שלא כנס אלא ה' טפחים כמו שאמרנו וכן אמר נמצא כ"ח על כ"ח היינו כ"ח וד' טפחים על כ"ח וד' טפחים אלא שהוא לא מנה הטפחים לפי שהם פחות מאמה וכיון דלא הוי אמה לא חשיב ליה וזה המאמר קיים וכבר הפלגנו בבאור מדות המזבח כפי מה שעלה בידינו מדברי המשנה והתלמוד ותוספתא והנה אנו מתחילין לגמור המאמר בו: ב אמר שאמרנו שהיסוד סובב בד' רוחות כמו שהקדמנו אומרו והתכו אותו מב' צדדין עד שיהא סיבוב היסוד למזבח בצורה זו (ט) ומן הצורה הזאת יתבאר לך מה שזכר כאן ויתבאר לך שקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד וכבר נתבאר בה' מזבחים שהשירי דמים כולם יש מהם שנשפכין על יסוד מערבי ויש מהם שנשפכים על יסוד דרומי לפיכך נתן הב' נקבים בקרן מערבית דרומית [ד]מן היסוד כמו שאמרנו בצורה זו ודע שהסובב נקרא סובב לפי שהוא סובב המזבח בד' רוחות גמורות בהפך היסוד: ג כבר זכרנו פעמים שהשיתין נקראים הנקבים שנגרר מהם ייעות נסכים והם מתקבלים ג"כ במקום אחד תחת הארץ יקרא שית וכבש הוא המעלה שעולים עליו למזבח לפי שאין בו מעלות שנאמר לא תעלה במעלות על מזבחי אבל יורד ומתמעט ועולין בו כדרך שעולין בהר וצורתו דומה לצורה שקורין בעלי הנדסה ובלשון ערבי אלמנשור בשוה והיה ערך שיפועו ל"ב אמ' ואורך מסיכת שטחו נארך ל' אמה ורחבו ט"ז אמה כמו שזכרנו וזו היא צורתו (י) וכשתרצה לציירו בשכלך לגמרי תחשוב אותו בעזרה לדרום המזבח ויהיה המרחק שמחזיק העזרה מצפון לדרום ל' אמה וממזרח למערב ט"ז אמה ואם תמשוך חוט מקצתו הסמוך לקרקע עד ראשו שאצל קרנות המזבח יהיה ל"ב ואני הרכיבתי לדבר עליו יותר מן הראוי אמרו בתלמוד ב' כבשים קטנים יוצאין מן הכבש שבהן פונים ליסוד ולסובב מובדלין מן המזבח כמלא נימא: ומ"ש ורבובה היתה למערבו. רצה לומר מערב הכבש היתה ככבש עצמו גומא שמשליכין בה פסולי חטאות העוף אמר בתוספתא דזבחים חלון היתה שם במערבה של כבש אמה על אמה ורבובה היתה נקראת ששם זורקין פסולי חטאת [ט][העוף] עד שתעובר צורתם ויוצא לבית השריפה: ד לפי שזכר שהיו מנגבים אותו במפה אמר שהטעם שממתו אסור להחליקו בכלי החליקה והיא רדידה של ברזל שמחליקין בה הבנאין הכותלין ונקראת כפים מיראה שמא יגע הברזל באבני המזבח ואח"כ הגיד הרחקת השם יתברך לו ההרחקה הזאת הגדולה ואמר שהברזל וכו': ה כבר באמרנו במסכת תמיד שאלו הטבעות הן שעשה יוחנן כ"ג קבועות בקרקע לאסור בהם רגלי הבהמה בשעת שחיטה ואונקליות המזולגות ושלחנות של שיש היו שם והם מ' וידוע מתוך [מה] שהקדמנו בסדר זה שכל קרבנות הציבור קדשי קדשים שחיטתן בצפון ולפיכך קבועות הטבעות בצפון וכן בית המטבחים: ו אלו הי"ב מעלות כבר ציירנו אותם ודברנו עליהם במקומותם: אח"כ אמר שכותל האולם היה בנוי כסדר הזה והוא שאמה אחת מגובה הכותל לארכו היה חלק ושוה כשאר הכתלים אח"כ בנין בולט מהכותל כגון כתורה גבהו ג' אמות אח"כ מרחיק אמה ג"כ ויוצא בנין והוא הנקרא רובד וכן כל בניינו אמה ורובד שלש וכאילו הוא אומר אמה כותל ורובד שלש מרחיק אמה בכותל ורובד שלש עד שהיו אלו בולטין כצורות לכותרה העליונה והיתה בו ד' אמות וכן היה סובב ההיכל כמו שיתבאר בפרק זה לפיכך היתה צורת הכותל כן (יא): ז מלתרא. הקורה המפותחת שבה חופרין צורות ודמיונות והיא שקורין לה הבנאים בלשון ערבי מקרני"ן ואומר במערב מקרבין וכבר זכרנו זה בעירובין וחכמים קורין אותה מלתרא והקטן בלשון המשנה מלתראות: ומילת הוא שם למין הקורות שבהן היה הפיתוח הזה או שם לבנין ההוא הנקרא מקרבין ואמר עוד שהמערכה של אבנים היתה בין כל מלתרא ומלתרא ואע"פ שכל אחת עודפת [י]אורך כמו שצייר עכשיו היתה ג"כ כל אחת יוצאת על האחרת ולא היו כולם בשטח אחד עד שהם מגיעות בפתח האולם כמין דבר בולט כמו שהוא מפורסם בבניינים הגדולים וזו היא הצורה (יב): ח כדי שלא יבעט. פירוש כדי שלא יטה הכותל באמצע לרוב גובהו. ולפיכך עשו משענות נמשכין מן כותל האולם עד כותל ההיכל שישען כל אחד משתיהן על חבירו: ועשו צורת גפן של זהב על פתחו של היכל להתברך כגפן לפי שכנסת ישראל נמשלה לגפן כמו שהוא מפורסם בכתוב וכל מתנדב זהב להיכל ר"ל להוציא הזהב בעצמו בתפארת ההיכל לפי שהיה כולו מצופה זהב עושה מאותו השיעור שמתנדב דמות עלה או גרגיר או אשכול ותולין אותו שמה ומה שאומר שלש מאות כהנים הוא דרך גוזמא אבל ר"ל בזה היו מתקבלים עליה רבים [י]וכבר עלה בכאן מה שהיה צריך להכניס רבים לטלטלה וזו היא שדברו בה לשון הבאי מכלל השלשה דברים כמו שנאמרנו בפ' שני [י]ממדות: הדרן עלך המזבח

א) זבחים סג., ב) [עיין זה בזבחים סט.], ג) [עירובין דף ב.], ד) [ארבעים ורחבו עשרים], ה) עירובין ג., ו) נ"ל ארז. יעב"ץ, ז) [בתוס' תוס' גיטין ז. ד"ה עטרות וכו' בשם הגאונים פי' כעין כיפות מוזהבות ששופך כתלטונות], ח) תמיד כט. [חולין ג:], ט) נ"ל לאחר, י) נ"ל מלכך.

ד א מיי' פ"ב מהל' בית הבחירה הלכה יח:
ה ב מיי' שם הלכה יג:
ו ג מיי' שם הלכה יג:
ז ד מיי' שם פ"א הל"ד:
ח ה מיי' שם הל' טו:
ט ו מיי' שם פ"ה הל"ד:
י ז מיי' שם פ"א הל' ז:
יא ח מיי' שם פ"ה הל"ג:
יב ט מיי' שם פ"ו הל' ד:
יג י מיי' שם פ"ד הלכה ח:

שיטה מקובצת

[illegible]

תורה אור השלם

א) וְהָעֲטָרֹת תִּהְיֶה לְחֵלֶם וּלְטוֹבִיָּה וְלִידַעְיָה וּלְחֵן בֶּן צְפַנְיָה לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל יְיָ: [זכריה ו, יד]

פי' הרא"ש

[illegible]

פי' הרא"ש

[illegible]

[illegible]

חשק שלמה על פי' הרא"ש א) נ"ל כלה. ב) בזבחים שם נט. הגי' מכלים.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com